

ВІДГУК

ОПОНЕНТА

– доктора юридичних наук, професора Дурнова Євгена Сергійовича

на дисертацію Олійника Юрія Вадимовича на тему:

«ПРАВОВІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ

ЛЬВІВСЬКОГО АПЕЛЯЦІЙНОГО СУДУ

В ПЕРІОД ДРУГОЇ РЕЧІ ПОСПОЛІТОЇ:

ІСТОРИКО-ПРАВОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ»

на здобуття ступеня доктора філософії

по спеціальності 081 «Право»

Ступінь актуальності обраної теми.

Одним із невідкладних завдань, які стоять перед Україною на сучасному етапі її розвитку, є реформування судової системи і судочинства. Тому кожна наукова праця, присвячена цій проблематиці є важливою та актуальною. У процесі реформування судової системи важливо використати як міжнародний, так і національний історичний досвід. Значний інтерес у цьому аспекті становить вивчення історії організації та діяльності Львівського апеляційного суду (1919–1939 рр.), що сприяє кращому розумінню і висвітленню основ історичного розвитку судочинства в Україні. Вивчення й узагальнення досвіду організації і діяльності Львівського апеляційного суду (1919–1939 рр.) дає змогу використати в доцільних межах історичний правовий досвід для з'ясування витоків демократичних традицій у розвитку національної судової системи і судочинства. Актуальність цього досвіду посилюється тим, що Львівський апеляційний суд, який функціонував у 1919–1939 рр. був створений за зразками тогочасних європейських судових органів.

Зважаючи на викладене, можна зробити висновок, що обрана тема дисертації Олійника Ю.В. є актуальною та відповідає вимогам сьогодення.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення та висновки дисертаційного дослідження підтверджені використаною джерельно-інформаційною базою. Обґрунтованість отриманих результатів спирається на комплекс використаних у процесі наукового пошуку методів.

Практична цінність і достовірність результатів дисертаційної роботи досягнуті шляхом поєднання в ході наукового пізнання загально- та спеціальнонаукових методів, властивих правовій науці в цілому а також історико-правовим дослідженням зокрема.

Слід відзначити, що дисертація є одним з перших комплексних історико-правових досліджень правових основ організації і діяльності Львівського апеляційного суду (1919–1939 рр.). В результаті дисертаційного дослідження сформульовано основні положення і висновки, котрим притаманні елементи наукової новизни.

Також, високий рівень обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, які сформульовані у дисертації, забезпечені досягненням, за допомогою вирішення поставлених у дослідженні завдань, мети дисертаційної роботи, яка полягала у поглибленні історико-правових знань стосовно організаційно-правових засад діяльності Львівського апеляційного суду, який функціонував у 1919–1939 рр., заповнивши, таким чином, існуючу лакуну в історії держави та права з метою можливого використання історичного досвіду в сучасних умовах реформування судової системи України.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів.

Дисертація є загальнотеоретичним комплексним науковим дослідженням особливостей організації та діяльності Львівського апеляційного суду у 1919–1939 рр. У результаті проведеного дослідження, з метою виконання поставлених завдань, сформульовано низку нових положень і висновків, науково обґрунтованих пропозицій та рекомендацій, спрямованих на вдосконалення зазначеної проблематики.

У дисертації, яка є результатом глибокого наукового пошуку, міститься низка висновків і пропозицій, що вирізняються своєю науковою новизною і були вперше сформульовані у цій роботі.

Дисертантом уперше в українській юридичній історіографії з сучасних методологічних позицій здійснено комплексний історико-правовий аналіз місця і ролі Львівського апеляційного суду (1919–1939 рр.) в державному механізмі Другої Речі Посполитої.

Автор на основі системного аналізу правової природи і генези Львівського апеляційного суду комплексно розкриває вплив суспільно-політичних чинників на умови його функціонування та доводить, що правові основи організації і діяльності суду значною мірою базувалися на модифікованому австрійському законодавстві.

Зроблено аргументований висновок, що львівський апеляційний округ, який охоплював суди Львівського, Тернопільського та Станіславівського воєводств, вирізнявся з-поміж інших апеляційних округів міжвоєнної Речі Посполитої національною структурою населення, у якій домінували українці, тоді як в судовій системі краю, зокрема в Львівському апеляційному суді переважали поляки. Дослідник з'ясовує, що Львівський апеляційний суд здійснював правотворчу діяльність, яка виявлялася у видання підзаконних нормативно-правових актів, покликаних забезпечити виконання нормативних актів законодавчих, виконавчих та вищих судових органів влади.

Дисертантом на основі вивчення конкретних цивільних та кримінальних справ конкретизовано і деталізовано, що Львівський апеляційний суд розглядав цивільні справи (більшість із розглянутих справ), кримінальні справи (в межах компетенції), дисциплінарні справи та займався підзаконною правотворчістю – видавав підзаконні нормативно-правові акти.

Розглянувши аспект новизни наукових положень, які містяться у дисертаційному дослідженні Олійника Ю.В., можна стверджувати, що всі основні положення роботи, проміжні та загальні висновки вирізняються науковою новизною. Автором вирішується низка проблем як теоретичного, так

і прикладного характеру, які не отримали свого вирішення у попередніх наукових працях.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що положення, які обґрунтовані у дисертації, сприяють поглибленню та збагаченню української історико-правової науки знаннями стосовно організації та діяльності Львівського апеляційного суду у період 1919–1939 рр. Значимість одержаних результатів у практичній площині полягає насамперед у тому, що в дисертації на підставі аналізу історичного досвіду сформульовані та обґрунтовані висновки і пропозиції, які можливо використати у:

- науково-дослідній сфері – як теоретична база, підґрунтя для подальшого дослідження історії розвитку судових органів;

- навчальному процесі – під час викладання навчальних дисциплін та підготовки підручників і навчальних посібників, зокрема таких як «Історія держави і права України», «Історія держави і права зарубіжних країн», «Судові та правоохоронні органи»;

- правотворчості – для удосконалення законодавства у сфері удосконалення організації та діяльності апеляційних судів в Україні. Висновки, викладені у розділах, та загальні висновки по дисертації логічно впливають з її тексту.

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях здобувача.

Результати дослідження повною мірою відображені в наукових фахових виданнях, зміст і характер яких відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України, а також у тезах доповідей на наукових і науково-практичних конференціях. Основні результати дослідження знайшли відображення у дев'яти статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України, перелік яких затверджено Міністерством освіти і науки України й одній статті у зарубіжному періодичному науковому виданні, а також у восьми тезах доповідей. Кількість і зміст друкованих праць дисертанта відповідають

вимогам п. 11 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167.

Оцінка змісту дисертації та її оформлення.

Дисертація складається з анотації, вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що налічує 296 найменувань. Загальний обсяг дисертації становить 249 сторінок, з них 219 – основний текст. Дисертаційне дослідження оформлено відповідно до встановлених Вимог оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. №40.

Анотація дисертації відповідає встановленим вимогам та є узагальненим коротким викладом її змісту, в якій представлено основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та практичного значення, що дає повне уявлення про виконану автором роботу.

Дисертація написана державною мовою, на достатньому науковому рівні. Порушень академічної доброчесності не виявлено.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертаційної роботи.

Аналіз дисертаційної роботи Олійника Юрія Вадимовича на тему «Правові основи організації та діяльності Львівського апеляційного суду в період Другої Речі Посполитої: історико-правове дослідження» показав виконання дослідження на високому науковому рівні. Автором було опрацьовано великий обсяг архівних і нормативних джерел, а також вітчизняної та зарубіжної історіографії, дотичної до визначеної проблематики. Проте разом з цим слід відзначити, що робота містить положення і висновки, що викликають зауваження й потребують додаткової аргументації під час публічного захисту. Серед них варто виокремити такі:

По-перше, дискусійним є висновок здобувача про те, що «Велику частину розгляду Львівським апеляційним судом складала майнові справи, зокрема справи пов'язані з успадкуванням, які з огляду на часту зміну

законодавства вважалися достатньо складними. Серед інших справ, проблематика яких переважала в Апеляційному суді, варто виокремити справи про розлучення, сплату аліментів, повернення раніше взятих кредитів. Серед кримінальних справ, які розглядав Апеляційний суд у Львові, було чимало майнових справ, обтяжених додатковими злочиннями, що переводило їх з галузі цивільного у галузь кримінального права». Доцільно було б в дисертації детальніше пояснити чим це було зумовлено, а також висвітлити на окремих прикладах особливості правової політики Другої Речі Посполитої. Це дало б змогу реально оцінити стан законності та правового розвитку на території Західної України в складі Другої Речі Посполитої.

По-друге, додаткового пояснення потребує висновок дисертанта про те, що «Однією із складових діяльності Апеляційного суду у Львові була його підзаконна правотворчість – видання підзаконних нормативно-правових актів, методологічне роз'яснення окремих норм законодавства та супровідні пояснення під час набуття чинності тих чи інших норм права». У дисертації необхідно чіткіше відобразити нормативно-правову базу, яка передбачала підзаконну правотворчість – видання підзаконних нормативно-правових актів. Доцільно було б детальніше проаналізувати правові гарантії діяльності суддів Апеляційного суду у Львові в досліджуваній період.

По-третє, автором дисертації у достатній кількості опрацьовано архівні джерела Центрального державного історичного архіву України в м. Львові, які дали змогу на високому науковому рівні висвітлити окремі аспекти діяльності Львівського апеляційного суду (1919-1939 рр.) Проте, враховуючи, що робота носить комплексний історико-правовий характер, зауважимо, що недостатньо уваги приділено дослідженню фондів державних архівів Івано-Франківської та Тернопільської областей, опрацювання яких, на наш погляд, значно підвищило б наукову та практичну цінність рецензованого дослідження.

Разом з цим, наведені зауваження в основному мають дискусійний характер і можуть слугувати підставою для подальшої наукової дискусії під час

публічного захисту дисертаційної роботи та не впливають на високу наукову цінність дисертаційного дослідження.

Загальний висновок.

1. Дисертація Олійника Ю. В. на тему «Правові основи організації та діяльності Львівського апеляційного суду в період Другої Речі Посполитої: історико-правове дослідження» є завершеною науковою працею, яка виконана особисто дисертантом у виді кваліфікаційної наукової праці на правах рукопису. Дисертаційне дослідження містить науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати, характеризується єдністю змісту та свідчить про особистий внесок автора в юридичну науку.

2. За своєю актуальністю, ступенем новизни, постановкою та способом вирішення поставлених питань, теоретичним та практичним підґрунтям, обґрунтованістю одержаних результатів дисертація Олійника Юрія Вадимовича на тему «Правові основи організації та діяльності Львівського апеляційного суду в період Другої Речі Посполитої: історико-правове дослідження» цілком відповідає вимогам пунктів 10, 11 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167, а також Вимогам до оформлення дисертацій, затверджених наказом Міністерства освіти та науки України від 12 січня 2017 р. № 40, а її автор Олійник Юрій Вадимович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань «Право» за спеціальністю 081 «Право».

ОПОНЕНТ –

доктор юридичних наук, професор,

заступник начальника управління

Департаменту персоналу МВС України

Є.С. Дурнов

НІКІТІН
Анатолій Анатолійович